

A Sabre Foundation viszont azt az utat választotta, hogy létrehozta (az Általános Értékforgalmi Bank alapításával) a maga magyar testvéralapítványát, a *Sabre–Hungary Alapítványt*. Ez az 1990-ben bejegyzett alapítvány a legfontosabb részesedő könyvtári intézmények főhatóságainak (Népjóléti Minisztérium, Művelődési és Köznevelési Minisztérium, Földművelési Minisztérium, Magyar Tudományos Akadémia) támogatásaira építve a könyvszállítványok tenge-
rentúlról való szállítását és szétosztását maga finanszírozza. Az elmúlt években ez a könyvforrás szélesedett ki a leginkább: évi 50–60 ezer kötetnyi ajándék-könyv érkezett ezen a révén, komoly amerikai szakki-
adók művei teszik ki ezeknek a legnagyobb részét. Mivel egyes esetekben a példányszámok meghalad-
ták a könyvtári igényeket, lehetőség nyílt arra is, hogy kutatók egyénileg is hozzájussanak a művek-
hez, illetve a részesedők körét ki lehetett szélesíteni a Kopint-Datorg szervezésében működő szak-
könyvtári együttműködési kör intézményeivel is.

1991-ben újabb – immár a negyedik – alapít-
vány, az *International Book Bank* nevű, Baltimore-ban
működő, de részben kanadai érdekeltségű szervezet
is ajándékkönyv-szállítvánnyal jelentkezett. Elsőd-
leges céljuk ugyan a magyarországi angol tannyelvű
középiskolák és a hazánkban működő ún. Békehad-
test pedagógusainak munkáját segíteni, de válto-
zatos, több mint 20 ezer kötetes első szállítványuk
művei között szép számmal akadtak olyanok, amelyek
nem középiskolai, hanem felsőoktatási könyvtárak
gyűjteményében találtak megfelelő helyet.

E könyvajándékok mellett az elmúlt évben szép
számú folyóirat ingyenes küldésére is vállalkozott
több amerikai – főként egyetemi – kiadó. A New
York-i *New School for Social Science* (a Sabre Foun-
dation közreműködésével) levélben kérte fel őket a
Magyarország és más kelet-európai országok könyv-
tárainak küldendő folyóirat-ajándék programjában
való részvételre. Ennek eredményeként közel 100
cím érkezik közel egy éve – igényléseik, szakterü-
letük, gyűjtőkörük szerint 18 könyvtár részesedik
ebből a forrásból. A folyóiratok többsége humán- és
társadalomtudományi, de a szervező intézmény
készül a program kiszélesítésére az orvos- és termé-
szettudományi szakterületek vezető periodikumainak
körében.

Az az egyre szélesedő tevékenység, amelyet az
OSZK-KMK könyvtári koordinációs (korábban: háló-
zatfejlesztési, koordinációs és szakfelügyeleti) osz-
tálya végez az ajándékdokumentumok elosztásában,

„hozott magával” egy újabb kapcsolatot, amely már
tényleges támogatási pénzforrásokat érint. Az igen
tekintélyes New York-i székhelyű *Mellon Foundation*
kelet-európai referense, *Richard E. Quandt*, a Prince-
toni Egyetem közgazdászprofesszora 1990-ben több
hazai tudományegyetem mellett az OSZK-t is megke-
reste a lehetőséggel: az alapítványnál gyarapítási és
fejlesztési célokra könyvtári pályázatokkal lehet
jelentkezni. Az ELTE, a Budapesti Közgazdaságtu-
dományi Egyetem, a KLTE, a Janus Pannonius Tuda-
mányegyetem, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem
közvetlenül élhetett ezzel a – meghívásos jellegű –
pályázati lehetőséggel. Az OSZK viszont – saját fej-
lesztési céljait érintő pályázata mellett – azt a
lehetőséget és felelősséget kapta meg, hogy kollektív,
ún. konzorciumpályázatot nyújtson be a Mellon-
alapítványnak. A több könyvtár önálló pályázatát
összefoglaló közös előterjesztésnek határt szab,
hogy elsőrendűen csak felsőoktatási és tudományos
nagykönyvtárak szerepelhetnek benne, továbbá az,
hogy az együttesen kért összeg nem haladhatja meg
a 300 000 USD határt.

Az 1990-ben benyújtott – és a pályázati követel-
ményeknek megfelelő jogi dokumentációval egyen-
ként felszerelt – pályázatok között az OSZK mellett
az OIK és az orvostudományi egyetemi könyvtárak,
az OPKM, az Országgyűlési Könyvtár és a JATE Köz-
ponti Könyvtára előterjesztései szerepeltek. Az
elnyert, gyarapításra és számítógépes fejlesztésre
igényelt (20–40 ezer dolláros) összegeket – melyek-
et az OSZK együttesen kap meg, de a döntésnek
megfelelően továbboszt a pályázók között – kétéves
időtartam alatt kell elkölteni.

1991-ben két újabb kollektív pályázat indítására
kaptunk jelzést, és ezek keretei között a még koráb-
ban nem szerepelt (agrár- és műszaki) egyetemi
könyvtárak, valamint a megyei könyvtárak szerény
(egyenként 10 ezer dolláros) előterjesztéseit szeret-
tük volna az alapítványi kuratórium elé juttatni.
Sajnos, időközben más kelet-európai országok (cseh-
szlovák és lengyel) pályázói is igen nagy számban
keresték meg a Mellon Foundationt, ezért az általános
gyűjtőkörű könyvtárak igényei „várakozó listára”
kerültek, és a várhatóan idén májusban esedékes
döntés csak a felsőoktatási és szakkönyvtárak szá-
mára ígérhet esélyt.

Fogarassy Miklós
(OSZK-KMK)

Impakt

Az Impakt c. új folyóiratra a kísérleti szám alapján *Papp István* már felhívta a figyelmet az 1991. évi 12. számban (p. 537–538). Azt ígértük, hogy részletesebb bemutatására
visszatérünk. – A szerk.

Az 1991 májusában megjelent „próbaszámmal”
együtt már hét száma jelent meg ennek az egész
világon egyedülálló folyóiratnak. A tudomány leg-
különbözőbb aspektusainak kvantitatív mutatóit
tárgyalja, amelyek mind a kutatók, mind pedig a

kutatásszervezők és -irányítók számára rendkívül fontosak és hasznosak.

A folyóirat rövid, eredeti közleményeket is közöl ugyan, de nagyobb részét más folyóiratokban megjelent rövid eredeti közlemények utánközlése és nagyobb lélegzetű tanulmányok leglényegesebb eredményeinek bemutatása teszi ki. Az új folyóirat legrokonoszevesebb vonása frissessége és sokrétűsége. Az eddig megjelent számok bemutatnak néhány magyar "idézettségű klasszikust"; elemzik a társszerzőség különböző kérdéseit; összehasonlítva elemzik a világ tudományos termelésének mennyiségi és minőségi mutatóit; a szerkesztőbizottságok tagjainak megoszlását az egyes országok között; korrelációs-regressziós összefüggéseket a tudományometriai és a társadalmi-gazdasági mutatószámok között; a természettudományi kutatócsoportok publikációs tevékenysége értékelésének lehetőségeit; a nemzetközi tudományos együttműködés mutatóit és még sok-sok más érdekes és fontos problémát, melyek felsorolására itt nincs hely.

Minden tudományometriával foglalkozó számára megszívlelendők *Eugene Garfield* megfontolásai az idézetelemzés alkalmazásáról és annak buktatóiról, melyekből a múlt év decemberi szám közöl egy csokorral. (Ugyanebben a számban jelent meg egy érdekes, eredetileg a *Nature*-ben közölt cikk az olaszországi professzori kinevezési gyakorlati anomáliákról. A cikk szerzőinek annyira megtetszett Garfield egyik mondata, hogy azt szóról szóra átvették – hivatkozás nélkül.)

Érdekesége a folyóiratnak, hogy egyes, eredetileg angol nyelven megjelent munkákat nem magyar fordításban, hanem az angol eredetiben közöl, lévén az angol a mai tudomány lingua francája (ha úgy tet-

szik latinja vagy eszperantója). A sok értékes és informatív ábrával tarkított szöveget szellemes karikatúrák, jobbára *Sidney Harris* rajzai teszik még élvezetesebbé.

Bármennyire is az eredmények objektív értékelésére törekszik a tudománymetria, nem lehet teljesen mentes a szubjektivitástól. Az *Impakt* szerkesztői ezt azzal is kifejezésre juttatják, hogy mottóként egy Szilárd és Bethe közötti beszélgetésrészletet választottak.

Nálunk már meglehetősen elterjedt a kutatással foglalkozók körében a tudománymetria valamelyes ismerete. Megnyugtató, hogy a próbaszámban elemzett közvélemény-kutatás szerint a megkérdezettek – az 1991. március 5-i MTA-fórumon résztvettek – többsége a tudománymetria és a részletes tudományos értékelés (peer review) együttes alkalmazását tartja a legalkalmasabbnak a tudományos tevékenység értékének elbírálására.

A folyóirat szerkesztőinek: *Braun Tibornak*, *Schubert Andrásnak* és *Zsindely Sándornak* nem lesz könnyű dolga, ha az első hét szám színvonalát fenn akarják tartani.

Jó lenne, ha az *Impaktot* minél szélesebb körben ismernék. Ennek sajnos gátat szab a folyóirat igen magas előfizetési ára: évi 2400 forint. Talán lehetne két előfizetési árat megállapítani intézményeknek és egyéneknek, azzal a megszorítással, hogy csak azok lehetnek egyéni előfizetők, akik olyan intézményekhez tartoznak, amelyek előfizetője az *Impaktnak*. Valószínűleg nagy érdeklődés lenne az *Impakt* angol vagy német nyelvű kiadása iránt is.

Beck Mihály

Az IATUL 1991. évi közgyűlése

Az IATUL 1991. július 12-én tartotta közgyűlését a Massachusetts Institute of Technologyban (Cambridge, Mass., USA), ahol a szervezet 22 tagja volt jelen.

Elsőként az 1989. évi, ljubljanai közgyűlés jelentését egyhangúlag elfogadták, majd az elnök áttekintette a szervezetnek és a vezető testületnek az utolsó közgyűlés óta végzett tevékenységét.

Az eltelt időszak alatt tartott rendezvények: *A könyvtár vezetőjének változó szerepe az új technológiák korában* nemzetközi szeminárium (Åbo Akademi, Turku, Finnország, 1990. aug.); az Észak-Amerikai Regionális Csoport 5. és 6. éves szemináriuma (Lehigh University, Bethlehem, Pennsylvania, USA, 1989. szept. és McGill University, Montreal, Kanada, 1990. máj.); az IATUL és az IFLA Tudományos és Műszaki Könyvtári Szekciójának közös rendezvényei az IFLA-konferencia alkalmával (Párizs, 1989. aug. és Stockholm, 1990. aug.). Az 1989. évi téma *Az EGK akcióterve a könyvtárak*

számára volt, az 1990. évi pedig *Az OPAC beilleszkedése a tudományos és műszaki könyvtárakba*.

Az IATUL képviseltette magát *A könyvtárak és információk szolgálatok felhasználóinak képzése a felsőoktatásban* c. UNESCO-szakértői értekezleten (Helsinki, 1990. aug.), az ICSU 23. közgyűlésén (Szófia, 1990. okt.), az UNESCO Általános Információs Programja kormányközi tanácsának ülésén (Párizs, 1990. nov.), és a *Kelet-nyugati információátvitel* c., a könyvtárközi kölcsönzéssel és másolatszolgáltatással foglalkozó szakértői értekezleten (Berlin, 1991. febr.).

Az IATUL a következő rendezvényeket tervezi:

- 1992: IATUL-szeminárium a tudományos és műszaki publikációk egyetemes hozzáférhetőségéről (Tallinn, 1992. jún. 8–11.).
- 1993: 15. IATUL-konferencia (Hamburgi Műszaki Egyetem).
- 1995: 16. IATUL-konferencia (Enschede, Hollandia).